

Svar

iðnaðarráðherra við fyrirspurn Björgvins G. Sigurðssonar um hátækni- og nýsköpunargreinar.

Fyrirspurnin hljóðar svo:

1. Hvert hefur verið árlegt hlutfall hátækni- og nýsköpunargreina af landsframleiðslu síðustu tíu ára?
2. Hver hefur árlegur vöxtur hátæknigreina verið á sama tíma?

Á síðasta ári kom út skýrslan *Hátækniíðnaður – þróun og staða á Íslandi / Staða og stefna á Norðurlöndum og Írlandi*. Skýrslan er afrakstur samvinnuverkefnis iðnaðar- og viðskiptaráðuneytis og Samtaka iðnaðarins um upplýsingaöflun um stöðu þessara greina og er ætlað að skapa grundvöll fyrir frekari umfjöllun um þróun þeirra. Eftirfarandi svar er byggt á upplýsingum sem aflað var í tengslum við gerð skýrslunnar.

Byggt er á skilgreiningum OECD fyrir framleiðsluíðnað en þar eru hátæknigreinar skilgreindar sem atvinnugreinar sem leggja >4% af veltu sinni í rannsóknir og þróunarstarfsemi. Öll þessi fyrirtæki eru nýsköpunarfyrirtæki og miðast svarið því við hátæknigreinar eins og þær eru skilgreindar í framangreindri skýrslu. Nýsköpun er auðvitað einnig stunduð í atvinnugreinum sem ekki eru flokkaðar sem hátæknigreinar, t.d. greinum sem eiga rætur í þjónustu og viðskiptum, hönnun og menningu og hug- og félagsvísindum, svo nokkuð sé nefnt. Ekki er fjallað um þessar greinar í svari þessu.

1. Hlutfall hátæknigreina í landsframleiðslu.

Framlag einstakra atvinnugreina til landsframleiðslu er sú viðmiðun sem notuð er til að mæla vöxt og viðgang þeirra. Verðmætasköpunin, eða virðisaukinn, sem verður til í atvinnurekstri er munurinn á söluverði framleiðslunnar og kostnaði. Árið 2004 var landsframleiðslan um 850 milljarðar kr., sem er síðasta viðmiðunarár könnunarinnar. Uppruni verðmætasköpunar á Íslandi hefur breyst mikið og hefur iðnaður sótt á en landbúnaður, fiskveiðar og fiskvinnsla látið undan síga. Árið 2004 nam hlutur iðnaðarins tæplega fjórðungi af verðmætasköpuninni en hlutur sjávarútvegs var um 10%. Í töflu sem fylgir með svari þessu sést verðmætasköpun hátækniíðnaðar og fleri atvinnugreina árin 1998–2004, en verðmætasköpun í hátækniíðnaði sem hlutfall af landsframleiðslu er sýnd allt fram til ársins 1990. Framlag hátækniíðnaðar til landsframleiðslu hefur aukist frá um 0,2% árið 1990 í 3,9% eða um 33 milljarða kr. árið 2004. Framlag einstakra atvinnugreina innan hátækniíðnaðar til landsframleiðslunnar er mismunandi en þyngst vega síma- og fjarskiptaþjónusta, lyfjaframleiðsla, framleiðsla lækningatækja, framleiðsla tækja fyrir matvælaíðnað og hugbúnaðariðnaður.

Hlutfall verðmætasköpunar hátækniðnaðar árin 1995–2004:

Ár	Verg landsframleiðsla, milljarðar kr.	Hlutfall hátækniðnaðar af landsframleiðslu
1995	451	0,6%
1996	484	0,7%
1997	525	0,8%
1998	577	0,9%
1999	624	1,3%
2000	669	2,1%
2001	744	3,1%
2002	779	3,4%
2003	811	3,8%
2004	852	3,9%

2. Árlegur vöxtur hátæknigreina.

Í skýrslunni *Hátækniðnaður – þróun og staða á Íslandi* eru birtar upplýsingar um verðmæti hátæknivöru og -þjónustu frá og með árinu 1998 og er því miðað við það upphafsár í svari þessu.

Verðmæti hátæknigreina, 1998–2004.

Ár	Verðmæti hátæknigreina, millj. kr.	Aukning frá fyrra ári, millj. kr.	Aukning frá fyrra ári, %
1998	5.193		
1999	7.930	2.737	53%
2000	13.923	5.993	76%
2001	23.064	9.141	66%
2002	26.486	3.422	15%
2003	30.818	4.332	16%
2004	33.210	2.392	8%

Þessar upplýsingar má einnig finna í eftirfarandi töflu.

Verðmætasköpun hátekniiðnaðar árin 1990–2004.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Hlutfall %															
<i>Hátekniivörur og -þjónusta</i>		0,30%	0,40%	0,45%	0,50%	0,55%	0,70%	0,80%	0,90%	1,30%	2,10%	3,10%	3,40%	3,80%	3,90%
Hlutfall, %	368	399	400	412	439	451	484	525	577	624	669	744	779	811	852
Verg landsframleiðsla															
Verðmætasköpun hátekniiðnaðar								3,4		7,9	13,9	23,1	26,5	30,8	33,2
Verðmætasköpun hátekniiðnaðar sem hlutfall af landsframleiðslu	0,20%	0,3%	0,4%	0,5%	0,5%	0,6%	0,7%	0,8%	0,9%	1,3%	2,1%	3,1%	3,4%	3,8%	3,9%
Verðmæti í millj. kr.															
Sjávarafurðir									67.711	65.270	64.974	90.768	91.143	78.667	82.600
Stóriðja									7.397	6.100	9.945	10.416	9.348	9.732	10.219
<i>Hátekniivörur og -þjónusta</i>									5.193	7.930	13.923	23.064	26.486	30.818	33.210
Aðrar iðnaðarvörur									47.227	49.410	51.714	61.752	55.309	83.533	86.858
Aðrar vörur									51.210	50.630	57.018	56.544	59.204	65.691	69.827
Samgöngur									45.520	45.750	51.714	58.776	64.657	65.691	68.976
Ferðalög									19.915	21.350	24.531	27.528	29.602	29.196	30.656
Önnur þjónusta									81.936	88.450	94.146	91.512	88.806	88.399	92.819
Ávöxtun hlutfjár erlendis									122.904	139.690	150.501	165.168	176.054	169.499	177.122
Laun erlendis									110.955	123.830	132.600	147.312	166.706	177.609	187.341
Vaxtatekjur erlendis									10.811	11.590	11.934	11.160	11.685	12.165	11.922
Verg landsframleiðsla	368.000	399.000	400.000	412.000	439.000	451.000	484.000	525.000	569.000	610.000	663.000	744.000	779.000	811.000	851.550